

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра педагогіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-педагогічної роботи

Антон ПАНТЕЛЕЙМОНОВ

« _____ » _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПЕДАГОГІКА УСПІХУ
(міжфакультетська)

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

галузь знань: 03 гуманітарні науки, 10 природничі науки, 29 міжнародні відносини,
05 соціальні та поведінкові науки; 08 право;

спеціальність: 035 філологія, 032 історія та археологія, 106 географія; 053
психологія; 291 міжнародні відносини; 292 міжнародні економічні відносини; 081
право, 102 хімія, комп'ютерні науки, математика, прикладна математика

освітня програма: мова і література та переклад; історія та археологія, географія;
міжнародні економічні відносини, міжнародна логістика і митна справа,
міжнародний бізнес, міжнародні фінанси, міжнародна електронна комерція,
міжнародне право, туризм, готельно-ресторанна справа, міжнародна інформація та
міжнародні комунікації, міжнародні відносини та регіональні студії, психологія;
хімія, біологія, математика, прикладна математика; комп'ютерні науки та
інформаційні технології

вид дисципліни: за вибором студента, міжфакультетська

факультети: історичний; біологічний; хімічний; соціологічний; економічний;
філологічний; юридичний; психологічний; іноземних мов; математики і
інформатики; геології, географії, рекреації та туризму; міжнародних економічних
відносин та туристичного бізнесу; ННІ Каразінська школа бізнесу

2020 / 2021 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету психології

« » _____ 2020 року, протокол № _____

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Олена ДРУГАНОВА, доктор педагогічних наук, професор

Програму схвалено на засіданні кафедри педагогіки
Протокол від « » _____ 2020 року № _____

В.о. завідувача кафедри педагогіки

_____ Оксана ЖУКОВА
(підпис)

Програму погоджено методичною комісією факультету психології
Протокол від « » _____ 2020 року № _____
Голова методичної комісії

_____ Юлія ГІМАЄВА
(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Педагогіка успіху» складена відповідно до освітньо-професійних програм підготовки фахівців на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти спеціальностей: філологія, історія та археологія, географія; психологія; міжнародні економічні відносини; право; хімія; біологія; математика, прикладна математика, комп'ютерні науки та інформаційні технології.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення навчальної дисципліни є поглиблене уявлення про принципи, техніки, методики планування й організації успішної навчальної діяльності як важливої й необхідної умови для особистісного росту й професійного самовдосконалення впродовж усього життя.

Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів:

Розділ 1. *Теоретичні питання організації успішного навчання*

Розділ 2. *Практичні аспекти реалізації педагогіки успіху як умови підвищення ефективності та якості навчання*

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою навчальної дисципліни є: формування у здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти світогляду, спрямованого на успішне самопросування та самоствердження в реальному професійному та громадському житті, здатного самостійно планувати й удосконалювати навчальну діяльність, готового до продуктивної колективної та індивідуальної праці на користь суспільству.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

– сформувані у здобувача першого (бакалаврського) рівня вищої освіти готовність й здатність до саморозвитку (замислити, спланувати, здійснити процес самоосвіти й самовиховання) задля успішної адаптації й подальшого особистісного росту й професійного самовдосконалення.

– розвиток й удосконалення у здобувача вищої освіти навчальних умінь й навичок, необхідних для навчання в університеті й упродовж усього життя (орієнтуватися у швидкому потоці різної інформації, критично її оцінювати, вміти самостійно синтезувати нові складні ідеї, знаходити адекватні рішення усіляких проблем, що виникають у професійних й життєвих ситуаціях тощо);

– формування вміння спілкуватися з однолітками, колегами і суспільством у цілому у сфері свого досвіду, приймати обґрунтовані рішення та діяти на основі етичних міркувань.

1.3. Кількість кредитів – 3 кредити.

1.4. Загальна кількість годин – 90 год

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2	
Семестр	
3	
Лекції	
32	
Практичні, семінарські заняття	
-	
Самостійна робота	
58	

1.6. Заплановані результати навчання:

1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

3. Здатність планувати та управляти власним часом як запоруки підвищення ефективності власної навчально-пізнавальної діяльності.

4. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології задля підвищення ефективності власної навчально-пізнавальної діяльності.

5. Здатність бути критичним і самокритичним в оцінці ефективності власної навчальної діяльності.

6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

7. Здатність приймати обґрунтовані рішення та діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Теоретичні питання організації успішного навчання

Тема 1. Успіх як актуальна науково-практична проблема

Предмет та завдання дисципліни «Педагогіка успіху». Підходи до визначення понять «успіх», «досягнення успіху», «успішне навчання». Провідні принципи педагогіки успіху. Мотивація успіху і страх невдач МУН опитувальник А.А. Реана.

Тема 2. Роль самосвідомості особистості у забезпеченні її успішності.

Я-концепція та її роль для саморозвитку й самовдосконалення. Самооцінка та її роль у забезпеченні ефективності навчальної діяльності і подальшому розвитку особистості. Значення позитивного мислення в усвідомленні образу Я.

Тема 3. Час як важливий ресурс успішного навчання. Технологія тайм-менеджменту.

Умови ефективного планування власного часу. Технологія тайм-менеджменту.

Тема 5. Планування й організація навчальної діяльності

Навчання як процес особистісного розвитку. Неуспішність студентів: причини виникнення й шляхи усунення. Роль мислення в навчальній діяльності. Види мислення. Мотивація навчальної діяльності.

Розділ 2. Практичні аспекти реалізації педагогіки успіху як умови підвищення ефективності та якості навчання студентів

Тема 5. Самоосвіта і самонавчання як необхідна умова успішної навчальної діяльності.

Сутність та структура самостійної роботи студентів (орієнтаційно-мотиваційний, інструктивно-настановчий, процесуальний, корекційний, контроль-оцінювальний). Умови, що забезпечують успішне виконання самостійної роботи. Поради щодо правильної організації навчальних занять.

Тема 6. Психолого-педагогічні основи процесу запам'ятовування.

Пам'ять. Види пам'яті. Мистецтво запам'ятовування.

Тема 7. Книга в системі професійної підготовки.

Інформаційні джерела: різновиди, особливості роботи з ними. Робота з книгою (активне читання, раціональне читання тощо). Фактори, що визначають успішність роботи з книгою. Поради щодо правильної організації роботи з текстом (друкованим, цифровим).

Тема 8. Мистецтво презентувати власні думки.

Особливості підготовки до публічного виступу. Види підготовки. Виступ експромтом. Сутність та зміст переконання. Особливості аргументації. Теза та аргумент. Правила ефективної аргументації: життєво важливі факти, персоніфікація ідей, відволікання від теми, лаконічність, випереджаючи обговорення заперечень, посилення на авторитети, наочні приклади, статистичні дані, гумор тощо.

Страх перед публічним виступом. Причини страху та його ознаки. Методи боротьби із закомплексованістю в спілкуванні. Способи подолання хвилювання перед публічним виступом.

Тема 9. Техніки ефективної комунікативної взаємодії.

Культура спілкування. Фактори, що впливають на ефективність спілкування. Умови ефективного спілкування (прийоми залучення уваги співрозмовника в процесі спілкування. Способи утримання уваги співрозмовника в процесі спілкування). Бар'єри спілкування, їхні наслідки.

Тема 10. Забезпечення особистісної працездатності (емоційно-вольові резерви, самоорганізація особистісного здоров'я, гігієна розумової праці).

Гігієна розумової праці. Роль фізичної активності, правильного харчування й сну в забезпеченні успіху в навчанні. Правильне дихання. Підготовка нервової системи (здатність організму витримувати довгі нервові навантаження і перевантаження, реагувати на них без перенапруження). Уміння відпочивати й відволікатися.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретичні питання організації успішного навчання												
Тема 1. <i>Успіх як актуальна науково-практична проблема.</i>	3	2				2						
Тема 2. <i>Роль самосвідомості особистості у забезпеченні її успішності</i>	12	4				8						
Тема 3. <i>Час як важливий ресурс успішного навчання. Технологія тайм-менеджменту.</i>	10	4				4						
Тема 4. <i>Планування й організація навчальної діяльності.</i>	10	4				6						
Разом за розділом 1	32	12	-	-	-	20						
Розділ 2. Практичні аспекти реалізації педагогіки успіху як умови підвищення ефективності та якості навчання студентів												
Тема 5. <i>Самоосвіта і самонавчання як необхідна умова успішної навчальної діяльності</i>	8	4				6						
Тема 6. <i>Психолого-педагогічні основи процесу запам'ятовування.</i>	8	2				6						
Тема 7. <i>Книга в системі професійної підготовки.</i>	10	4				6						
Тема 8. <i>Мистецтво презентувати власні думки.</i>	12	4				8						
Тема 9. <i>Техніки ефективної комунікативної взаємодії у навчанні</i>	10	4				6						
Тема 10. <i>Забезпечення особистісної працездатності</i>	10	4				6						
Разом за розділом 2	58	20				38						
Усього годин	90	32				58						

4. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ, ЛАБОРАТОРНИХ) ЗАНЯТЬ Не передбачено навчальним планом.

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назви тем та зміст завдань самостійних робіт	Кількість годин	Форма контролю
1	<p>Тема 1. Успіх як актуальна науково-практична проблема На основі опрацювання наукових джерел інформації проаналізувати сутність основних дефініцій курсу. Порівняти значення успіху й везіння для розвитку особистості. Результати самостійної роботи представити у формі кросворду (сканворду)</p>	2	Розробка кросворду (сканворду)
2	<p>Тема 2. Роль самосвідомості особистості у забезпеченні її успішності На основі опрацювання наукових джерел інформації розробити структурно-логічну схему «Позитивна Я-концепція», її роль у забезпечення успіху. Як сформулювати позитивну Я-концепцію?»</p>	8	Укладання схеми
3	<p>Тема 3. Час як важливий ресурс успішного навчання. Технологія тайм-менеджменту На основі опрацювання наукових джерел інформації укласти структурну модель режиму дня успішного студента.</p>	4	Укладання моделі
4	<p>Тема 4. Планування й організація навчальної діяльності На основі опрацювання наукових джерел інформації підготувати проект у формі презентації на тему «Фактори, що заважають успіху в навчанні».</p>	6	Підготовка презентації
5	<p>Тема 5. Самоосвіта і самонавчання як необхідна умова успішної навчальної діяльності На основі опрацювання наукових джерел інформації підготувати анкету для виявлення ступеня задоволення й вміння організувати самостійну роботу з навчальних дисциплін</p>	6	Розробка анкети
6	<p>Тема 6. Психолого-педагогічні основи процесу запам'ятовування. На основі опрацювання наукових джерел інформації підготуватися до бесіди на тему «Практики організації ефективного запам'ятовування».</p>	6	Питання для обговорення
7	<p>Тема 7. Книга в системі професійної підготовки. На основі опрацювання наукової літератури проаналізувати сучасні техніки роботи з науковими джерелами. Виділити їх сильні та слабкі сторони.</p>	6	Складання звіту
8	<p>Тема 8. Мистецтво презентувати власні думки. На основі опрацювання наукових джерел інформації розробити проект «Як презентувати власні навчальні напрацювання» (у формі презентації)</p>	8	Підготовка презентації
9	<p>Тема 9. Техніки ефективної комунікативної взаємодії у навчанні На основі опрацювання наукових джерел інформації розробити рекомендації на тему «Спілкуваннями з сокурсниками та викладачами через месенджери,</p>	6	Розробка рекомендацій

	інтерактивні інтернет-платформи, форуми. Цифрова безпека»		
10	Тема 10. Забезпечення особистісної працездатності (емоційно-вольові резерви, самоорганізація особистісного здоров'я, гігієна розумової праці) На основі опрацювання наукових джерел підготувати есе на тему «Уміння відпочивати й відволікатися, як умова підвищення ефективності розумової праці»	6	Укладання есе
	Разом	58	

Самостійна робота студентів – один з основних способів оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від аудиторних навчальних занять, на яку припадає значний обсяг навчального часу. Самостійна робота передбачає самостійне вивчення та засвоєння нового матеріалу під керівництвом науково-педагогічного працівника, але без його безпосередньої участі.

Головною метою самостійної роботи є закріплення, розширення та поглиблення набутих у процесі аудиторної роботи знань, вмінь та навичок,

Основним видом самостійної роботи курсу, що викладається, є: опрацювання лекційного матеріалу, визначення головного у змісті лекції, засвоєння її основних положень; виконання практичних завдань, що спрямовані на формування умінь організації ефективної навчальної роботи.

Самостійна робота студентів над матеріалом дисципліни «Педагогіка успіху» включає такі форми:

- самостійне вивчення теоретичних питань тем дисципліни, які були стисло розглянуті на лекційних заняттях;
- самостійну роботу з джерелами інформації з метою кращого засвоєння програмного матеріалу після відвідування лекцій; складання звітів про виконання самостійної роботи;
- підготовка до поточного та підсумкового семестрового контролю.

Щоб зрозуміти і добре засвоїти лекційний матеріал, до кожної наступної теми слід ретельно готуватись: систематично опрацьовувати матеріал попередньої лекції, і, якщо це необхідно, опрацювати рекомендовану літературу, повторювати пройдений матеріал, на який лектор посилається при викладанні нового, якщо з певних причин лекція пропущена, її необхідно законспектувати і опрацювати самостійно, незрозумілі питання з'ясувати на консультації.

Усі завдання для самостійної роботи є обов'язковими. Питання, що виникають у здобувачів щодо виконання запланованих завдань, вирішуються на консультаціях.

Науково-педагогічний працівник систематично контролює самостійну роботу студентів: перевіряє виконання завдань, надає необхідну допомогу для активізації навчальної діяльності студентів.

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ (не передбачені)

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Передбачається комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їхнього навчання, що сприяють розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

Керівництво пізнавальною діяльністю студентів здійснюється з використанням групи методів: пояснювально-ілюстративних (розповідь, демонстрація, показ, пояснення та ін.), репродуктивних (відповіді студентів на запитання), проблемних (застосування мозкового штурму та проблемних ситуацій), частково-пошукових (виконання завдань самостійної роботи студента).

Найважливіші теми дисципліни «Педагогіка успіху» викладаються методом проблемного викладу знань та методом бесіди, що дає змогу організувати на певних етапах навчання діалог з аудиторією, активізувати навчально-пізнавальну діяльність здобувачів (пізнавальну активність, мислення, уяву тощо). Включення студентів у рішення проблем, наближених до реальних, створюють умови для розвитку готовності діяти у новій ситуації, критично мислити, знаходити нові підходи до розв'язання проблем, що утворилися; умінню формулювати та висловлювати свою позицію, одночасно поважати думку опонента, вміти її вислуховувати тощо.

Основним способом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, є самостійна робота студента.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Методами контролю з дисципліни є поточний контроль на лекціях, перевірка звітів за результатами виконання самостійної роботи з тем, письмова залікова робота.

Завданнями усного фронтального опитування є перевірка рівня підготовки студентів до сприйняття та обговорення теоретичного матеріалу з дисципліни, заохочення навчальної активності студентів. Основною метою поточного контролю є забезпечення зворотного зв'язку між науково-педагогічним працівником та студентами у процесі навчання, забезпечення управління навчальною мотивацією студентів. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, а також у формі виступів студентів при обговоренні питань.

Оцінка звітів з виконання самостійної роботи за темами застосовується для виявлення ступеню засвоєння студентом основних теоретичних положень дисципліни та передбачає самостійне виконання студентом завдань самостійної роботи на основі засвоєного теоретичного матеріалу.

Складання звітів з самостійної роботи спрямоване на: поглиблення і розширення теоретичних знань студентів з дисципліни; розвиток навичок самостійної роботи з навчальними і науковими джерелами інформації; виявлення здатностей студентів аналізувати та систематизувати та узагальнювати; формування наукового світогляду студентів. Контроль якості виконання самостійних завдань, що передбачені програмою, здійснюється в межах індивідуальної роботи науково-педагогічного працівника зі студентами.

Підсумковий контроль (письмова відповідь на теоретичне питання й підготовка та захист проекту (у вигляді презентації)) спрямований на виявлення ступеню

засвоєння кожним студентом змісту всієї навчальної дисципліни у систематизованому вигляді.

9. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Поточний контроль, самостійна робота										Інд. завд	Разом	Залік	Сума
Розділ 1, Розділ 2													
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10				
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6				
60										-	60	40	100

Критерії оцінювання навчальних здобутків студентів

Активність на занятті, участь в обговоренні питань – максимально 2 бали:

2 бали ставляться, якщо студент вільно володіє матеріалом дисципліни, активно виступає, вміє обґрунтовувати власну позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки; наявність самостійності та оригінальності мислення;

1 бал ставиться, якщо студент в цілому вірно володіє матеріалом, проте в його відповіді мають місце певні (несуттєві) неточності, він недостатньо аргументує власну позицію; студент в цілому вміє здійснювати узагальнення інформації та робити висновки, але робить це дещо поверхово;

0,5 бал ставиться, якщо студент допускає значні помилки, неточності, не вміє застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.

0 балів ставиться, якщо студент не брав участь у обговоренні питань дисципліни

Складання звітів з виконання завдань самостійної роботи з тем T1, T2, T3, T4, T5, T6, T-7, T8, T9, T10 – оцінюється максимально по 4 бали.

4-3 бали виставляються, якщо виконано всі завдання у повному обсязі, зміст питань викладено логічно, структуровано, здобувач може обґрунтувати власну позицію, зробити висновки.

2 бали виставляються, якщо виконано всі завдання; виклад матеріалу в цілому вірний, але містяться певні (несуттєві) неточності, недостатньо аргументовано відповіді, порушено логіку викладу.

1 бал виставляється, якщо не всі завдання виконано в повному обсязі, окремі завдання виконано зі слабкою аргументацією відповіді.

Підсумкова залікова робота 40 балів. Складається з 2 питань: теоретичного питання (10 балів) й практичного (у формі захисту творчої роботи) (30 балів).

Критерії оцінювання письмової відповіді:

8-10 балів виставляються, якщо зміст питання повністю розкритий, викладення чітке, логічне та послідовне.

5-7 балів виставляються, якщо зміст питання у цілому розкритий вірно, проте наявні декілька незначних недоліків, або один з аспектів питання розкритий тільки схематично, або є одна суттєва помилка у розкритті другорядного аспекту питання.

3-4 балів виставляються, якщо зміст питання розкритий у цілому вірно, але схематично, без подробиць чи конкретизації, або розкрито не всі основні аспекти питання, або є помилки у розкритті основних аспектів питання.

1-2 балів виставляються, якщо зміст питання розкрито надто схематично, розглянуто тільки один основний аспект питання, наявні суттєві помилки у розкритті основного аспекту питання.

Бали не нараховуються у випадку неправильної відповіді.

Практичне питання (захист творчої роботи у формі презентації) оцінюється 30 балами.

Критерії оцінювання презентації

20-30 балів – Презентація повністю відповідає змісту теми. При її оформленні дотримано вимоги естетичного та технічного оформлення, орфографічного стандарту. Оптимальна кількість слайдів. Список використаної літератури актуальний й презентує результати останніх розробок. Зміст презентації не дублює повідомлення здобувача, а лише його доповнює, забезпечує легкість сприйняття теми. Наявні графіки, таблиці, анімації.

19-10 балів – Презентація не повністю відповідає змісту теми через її смислове наповнення та невідповідну кількість слайдів. Список літератури достатній, але не узагальнений, що робить презентацію поверхневою, а доповідь багатослівною і необ'єктивною. Наявні графіки, таблиці, анімації не до кінця обґрунтовані.

9-1 бал – Презентація мало відповідає змісту теми через її смислове наповнення та невідповідну кількість слайдів. Порухення вимог естетичного та технічного оформлення роботи, орфографічного стандарту. Список використаних джерел має формальний характер й застарілий. Зміст презентації повністю дублює повідомлення здобувача. Відсутні графіки, таблиці тощо.

Здобувач допускається до підсумкового семестрового контролю за умови виконання усіх завдань самостійної роботи та мінімальної кількості балів – 40.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Педагогіка успіху: сутність, завдання, провідні дефініції.
2. Провідні принципи педагогіки успіху.
3. Роль самосвідомості особистості у забезпеченні її успішності.
4. Самооцінка як важливий регулятор поведінки людини. Види самооцінки.
5. Професійне самовдосконалення: сутність, шляхи досягнення.

6. Самовиховання як процес удосконалення особистості. Етапи реалізації самовиховання.

7. Технологія тайм-менеджменту.

8. Самостійна робота: мета, правила організації, фактори, що забезпечують успішність виконання самостійної роботи.

9. Неуспішність здобувача освітніх послуг. Причини виникнення й шляхи подолання.

10. Роль мислення в навчальній діяльності. Види мислення.

11. Мотивація навчальної діяльності.

12. Книга в системі професійної підготовки. Організація роботи студентів над друкованим текстом.

13. Робота з книгою (активне читання, раціональне читання тощо).

14. Підготовка до публічного виступу.

15. Страх перед публічним виступом. Способи подолання хвилювання перед публічним виступом.

16. Культура спілкування.

17. Фактори, що впливають на ефективність спілкування.

18. Бар'єри спілкування, їх наслідки.

19. Гігієна розумової праці.

20. Уміння відпочивати й відволікатися.

Захист проекту на тему: «Мій шлях до професійного й особистісного успіху: умови досягнення», «Мій успіх у навчанні: шляхи досягнення» (за вибором студента)

11. РЕКОМЕНДОВАНЕ МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Базова література

1. Лекції з педагогіки вищої школи: навч. посібник/ за ред. В.І. Лозової. 2-е вид., доп. і випр. Х.: «ОВС», 2010. 480с.

2. Основи психології та педагогіки вищої школи (пам'ятка для аспірантів) // Навчально-методичний посібник / [О. Є. Коваль]. – Тернопіль: ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ», 2013. – 90 с.

3. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: підручник. 2-е вид. К.: Каравела, 2008. 352 с.

4. Романовський О.Г. Педагогіка успіху : підручник /О.Г. Романовський, В.Є. Михайличенко, Л.М. Грень. Харків : НТУ «ХП», 2011. 368 с.

5. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. К.: «Академвидав», 2006. – 352 с.

Допоміжна література

1. Калошин В.Ф. Позитивне мислення як чинник професійного самовизначення молоді в умовах ПТНЗ: Методичний посібник. К. : , 2012. – 114 с.

2. Морозов А.В., Чернилевский Д.В. Креативная педагогика и психология: Учебное пособие / А.В. Морозов, Д.В. Чернилевский. М. : Академический проект, 2004. 260 с.

Особливості навчальної роботи студентів і передумови її ефективності
<http://www.info-library.com.ua/books-text-4084.html>

Сафьянов В. Етикет та культура спілкування / В. Сафьянов, Я. Радевич-Винницький. – Львів: СПОЛОМ, 2001. – 224с.

Яковишина Т.В., Сарнавська О.В. Педагогічні умови застосування креативної технології «тайм-менеджмент» в умовах вищого навчального закладу освіти. *Педагогічні науки*. Зб. Наук. Пр. 2018. Вип. LXXXI. Том 2. С. 240 – 244

12. ПОСИЛАННЯ НА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ, ВІДЕО-ЛЕКЦІЇ, ІНШЕ МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. <http://www.mon.gov.ua/> – Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України
2. <http://nbuv.gov.ua/> – Сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського
3. <http://www.dnrb.gov.ua/> – Сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського
4. <http://korolenko.kharkov.com/> – Сайт Харківської державної наукової бібліотеки імені В.Г. Короленка
5. <http://www.osvita.org.ua/> – Освітній портал – освіта в Україні, освіта за кордоном
6. <http://guonkh.gov.ua/> – Офіційний сайт Департаменту науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації
7. <http://www.portal-slovo.ru/> – Образовательный портал «Слово»
8. <http://www.gumer.info/> – Библиотека Гумер – гуманитарные науки
9. <http://www.iub.at.ua> – Шарков Ф.И. Основы теории коммуникации